

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نېاشد تن من مېباد بدین بوم و بر زنده یک تن مېباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Economic

اقتصادی

نویسنده: لو بلیایف*
برگردان: ابراهیم شیرینی
۰۸ فبروری ۲۰۲۴

لو بلیایف

اقتصاد سیاسی سوسیالیسم

(۲)

مردم کالاهای مادی تولید می‌کنند، یعنی نه به تنهایی، بلکه با هم، به صورت گروهی و جمعی با طبیعت مبارزه می‌کنند. در نتیجه، تولید همیشه و تحت هر شرایطی یک تولید اجتماعی بوده و کار، فعالیت اجتماعی فرد محسوب می‌شود. فرآیند تولید کالاهای مادی نکات زیر را شامل می‌شود: ۱- کار انسان، ۲- موضوع کار و ۳- ابزار کار. کار، فعالیت هدفمند انسان است که در روند آن اشیاء طبیعی را برای رفع نیازهای خود اصلاح و سازگار می‌کند. کار یک ضرورت طبیعی، شرط لازم برای موجودیت انسان است. بدون کار، زندگی انسان به خودی خود غیرممکن خواهد بود. کار انسان به سوی هر آنچه که سمت می‌گیرد، موضوع کار شمرده می‌شود. موضوع کار می‌تواند مستقیماً توسط خود طبیعت داده شود. مثلاً، درختی که در جنگل قطع می‌شود یا سنگ معدنی که از دل زمین استخراج می‌گردد. موضوع کاری که قبلاً در معرض نیروی کار قرار گرفته، مانند سنگ معدن در کارخانه فولاد، پنبه در کارخانه ریسندگی، مواد اولیه یا مواد خام نامیده می‌شوند. وسایل کار عبارت است از هر آن چیزی که انسان به کمک آن‌ها بر موضوع کار خود تأثیر می‌گذارد و آن را تغییر می‌دهد. ابزار تولید و همچنین، زمین، ساختمان‌های صنعتی، جاده‌ها، کانال‌ها، انبارها و غیره، وسایل کار نامیده می‌شود. ابزار تولید در ترکیب وسایل کار، سهم و نقش تعیین‌کننده دارد. همه این‌ها، از ابزارهای سنگی خام انسان‌های بدوی گرفته تا ماشین‌های مدرن، انواع ابزارهایی هستند که انسان‌ها در کار خود از آن‌ها استفاده می‌کنند. سطح توسعه ابزارهای تولید به عنوان معیار سنجش قدرت جامعه بر طبیعت، یک معیار برای توسعه تولید عمل می‌کند. تفاوت دوره‌های اقتصادی نه در آنچه تولید می‌شود، بلکه در آن است که تولید چگونه و با چه ابزاری انجام می‌شود. نیروی کار عبارت است از توانایی یک فرد برای کار، یعنی مجموع نیروهای جسمی و روحی یک فرد، که به لطف آن‌ها کالاهای مادی را تولید می‌کند. نیروی کار عنصر فعال تولید است و ابزار تولید را به حرکت درمی‌آورد. با توسعه

وسایل کار، ابزار تولید به حرکت درمی‌آید. با توسعه ابزار تولید، توانایی فرد برای کار، قدرت، مهارت‌ها و تجربه تولید نیز رشد می‌کند.

وسایل تولید که کالاهای مادی به کمک آن‌ها تولید می‌شود، افرادی که این ابزارها را به حرکت در می‌آورند و به حرکت تجربه تولید و مهارت‌های کاری شناخته شده، کالاهای مادی تولید می‌کنند، نیروهای مولد جامعه را تشکیل می‌دهند. توده‌های کارگر نیروی مولد اصلی جامعه بشری در تمام مراحل رشد آن هستند.

نیروهای مولده بپانگر نگرش مردم به اشیاء و نیروهای طبیعت است که برای تولید کالاهای مادی استفاده می‌شود. با این حال، در امر تولید، افراد نه تنها بر طبیعت، بلکه بر یکدیگر نیز تأثیر می‌گذارند. «آن‌ها بدون برقراری ارتباط به یک روش خاص برای فعالیت مشترک و برای تبادل متقابل فعالیت‌های خود، نمی‌توانند تولید کنند. افراد برای تولید وارد پیوندها و روابط خاصی با هم می‌شوند و تنها از طریق همین ارتباطات و روابط اجتماعی است که رابطه آن‌ها با طبیعت برقرار می‌شود و تولید صورت می‌گیرد». روابط تولیدی عبارت است از پیوندها و روابط مشخص بین افراد در فرآیند تولید کالاهای مادی. ماهیت روابط تولیدی به مالکیت ابزار تولید بستگی دارد (زمین، جنگل، آب، معادن، مواد اولیه، ابزار تولید، ساختمان‌های صنعتی، وسایل اطلاعات رسانی و ارتباطی و غیره).

اقتصاد سیاسی روابط تولید را در تعامل با نیروهای مولده مطالعه می‌کند. وحدت نیروهای مولده و روابط تولیدی شیوه تولید را تشکیل می‌دهد.

نیروهای مولد جامعه فقط در صورتی می‌توانند بدون مانع رشد کنند که روابط تولیدی با وضعیت نیروهای مولده مطابقت داشته باشد. نیروهای مولد در مرحله معینی از رشد خود از چارچوب مناسبات تولیدی فراتر می‌روند و با آن‌ها در تضاد قرار می‌گیرند. در نتیجه، روابط تولیدی قدیمی دیر یا زود جای خود را به مناسبات تولیدی جدید، منطبق با سطح توسعه‌یافتگی و ماهیت نیروهای مولد جامعه می‌دهد. با تغییر اساس اقتصادی جامعه، روبنای آن نیز تغییر می‌کند. پیش‌نیازهای مادی برای جایگزینی روابط تولیدی قدیمی با روابط جدید در بطن مناسبات قدیمی پدید می‌آیند و توسعه می‌یابند. مناسبات تولیدی جدید، زمینه توسعه نیروهای مولده فراهم می‌کند.

در جامعه مبتنی بر مالکیت خصوصی و استثمار انسان از انسان، تضادهای بین نیروهای مولده و روابط تولیدی خود را در مبارزه طبقاتی نشان می‌دهد. در این شرایط، جایگزینی شیوه تولید قدیمی با شیوه تولید جدید از طریق انقلاب اجتماعی صورت می‌گیرد.

استفاده از قوانین اقتصادی در یک جامعه طبقاتی همیشه زمینه طبقاتی دارد. در حالی که طبقه پیشرو هر دوره جدید از قوانین اقتصادی به نفع توسعه جامعه استفاده می‌کند، طبقات در حال مرگ در برابر این امر مقاومت می‌کنند.

اقتصاد سیاسی انواع اصلی مناسبات تولیدی شناخته شده در تاریخ، یعنی کمون‌های اولیه، نظام‌های برده‌داری، فئودالی، سرمایه‌داری، سوسیالیستی را مطالعه می‌کند. نظام اشتراکی بدوی یک نظام اجتماعی پیش طبقاتی است. نظام‌های برده‌داری، فئودالی و سرمایه‌داری اشکال مختلف جامعه مبتنی بر بردگی و استثمار توده‌های کارگر هستند. سوسیالیسم یک نظام اجتماعی است که از استثمار انسان توسط انسان آزاد است. اما سوسیالیسم یک نظام اجتماعی است که انسان به واسطه انسان استثمار نمی‌شود.

بنابراین، اقتصاد سیاسی علم توسعه تولید اجتماعی، یعنی توسعه روابط اقتصادی بین مردم است و قوانین حاکم بر تولید و توزیع کالاهای مادی در جامعه بشری را در مراحل مختلف توسعه آن تعیین می‌کند. روش اقتصاد سیاسی مارکسیستی، روش ماتریالیسم دیالکتیکی است. اقتصاد سیاسی مارکسیستی-لنینیستی بر کاربست اصول اساسی ماتریالیسم دیالکتیکی و تاریخی برای مطالعه ساختار اقتصادی جامعه مبتنی است. / ادامه دارد